

ת"פ 4214/03/15 - מדינת ישראל נגד רחל שלי מנשה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו
ת"פ 4214-03-15 מדינת ישראל נ' מנשה

לפני כבוד השופט שמאי בקר
המאשימה

מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד שירי וידן, תביעות תל אביב

נגד
הנאשמים

רחל שלי מנשה
ע"י ב"כ עו"ד שי רודה

גזר דין

נגד הנאשמת, רחל מנשה (להלן: "מנשה") הוגש כתב אישום האוחז שמונה אישומים שונים, כל אחד מהם מספר כיצד הציגה עצמה בפני קשיש או ישישה כעובדת הביטוח הלאומי, פרצה לביתם, וגנבה מהם כספים או רכוש אחר.

מנשה הודתה, עוד טרם שמיעת הוכחות בתיק, בעובדותיו של כתב אישום מתוקן, שרוכך קמעה, היא נשלחה לקבלת תסקיר שירות המבחן (רק נוכח הסכמת הצדדים), ולאורו, בין היתר, טענו הצדדים לעונש, והנה הגיע עת גזר הדין.

כתב האישום המתוקן, ההודיה, הטיעונים לעונש (ועוד הערה)

1. על פי הרישא לכתב האישום, בחלק הכללי שלו, נהגה מנשה להסתובב בין בניינים באזור גוש דן, כאשר היא תרה בעיניה אחר תיבות דואר ועליהן מדבקה של חברת "סקיוטק", חברה המספקת שירות לגיל המבוגר, בדמות לחצן מצוקה; לחלופין, חיפשה מנשה מטפלות של אוכלוסייה מבוגרת, שהרי מטפלות הן אות וסימן לקשישים, על מנת "לעוקצם" בהמשך.

ואכן, כך כתב האישום, משהצליחה מנשה לאתר מדבקה או מטפלת של קשיש, היתה מתדפקת על דירת הקשיש, מציגה עצמה כעובדת הביטוח הלאומי, בשם אורית, כאשר היא עוטה לגופה מדים לבנים של אחות, ומבקשת להיכנס לדירת אותו קשיש או קשישה.

על מנת לגזור את דינה של מנשה, יפורטו להלן כל אחד ואחד מן הפרקים השונים, שמונה במספר, בהם הואשמה והודתה מנשה.

אישום ראשון: דיזי יחזקאל

2. ביום 29.12.14, בשעת בוקר, התפרצה מנשה בתחבולה בכדי לבצע גניבה תוך שהתחזתה לעובדת הביטוח הלאומי, כאמור לעיל, לדירתה של דיזי יחזקאל, שבתל אביב.

מנשה דפקה על דלתה של יחזקאל, נכנסה אל ביתה, ביקשה מיחזקאל להכין לה כוס קפה, והאחרונה השיבה שקשה לה ללכת, ועל כן הציעה מנשה שהיא תכין קפה בעצמה, לעצמה, וכך היה.

מנשה ביקשה מיחזקאל את תעודת הזהות שלה, הואיל ו"מגיעות לה עוד 20 שעות טיפול מביטוח לאומי", אך יחזקאל השיבה כי אין לה תעודת זהות, מכיוון שאבדה.

מנשה ביקשה את יחזקאל לצאת יחדיו למרפסת, מחוץ לבית, לשבת יחדיו, ולאחר מספר דקות קמה מנשה אל השירותים, ומיד בשובה אמרה ליחזקאל כי היא יוצאת אל רכבה, הואיל ושכחה להביא עימה טפסים.

מנשה עזבה את המקום, על פי ה"סיפור" האמור, לא שבה עוד, ואת ביתה של יחזקאל עזבה כאשר באמתחתה 800 ₪ אשר היו בסלון הבית, מתחת לכרית.

אישום שני: יצחק ואור וקיל

3. ביום 27.12.14 בשעת צהריים, דפקה מנשה על דלתם של בני הזוג וקיל, הציגה עצמה כעובדת הביטוח הלאומי, והגברת וקיל הכניסה אותה לביתם.

מנשה הודיעה לבני הזוג כי באה מן הביטוח הלאומי לצורך ביקורת, והשלושה החלו לשוחח, כאשר מר וקיל החל למרר בבכי, תוך שהוא מספר למנשה על המחסור הרב בכסף ובציוד, ממנו הוא סובל.

מנשה אמרה לבני הזוג כי היא מבקשת לבדוק כמה ציוד חסר להם, היא נכנסה לחדר השינה, לדבריה - על מנת לקחת דוגמה מהציוד ולהשלימו תוך זמן קצר, ולאחר מכן חזרה לסלון, ועזבה את הבית.

מנשה לא עזבה בידיים ריקות את בית בני הזוג וקיל: היא גנבה מארנקו של וקיל 500 ₪, ועוד 4000 ₪ ממגירה בחדר השינה.

אישום שלישי: תמר שי

4. ביום 17.11.14, בשעת צהריים, נכנסה מנשה, בשיטתה הקבועה, אל ביתה של תמר שי, אשר בבת ים.

מנשה שאלה - תחקרה את תמר על חשבונות הבנק שבבעלותה, האם יש בבעלותה תכשיטים, כיצד מנוהלים חשבונות הבנק, ותמר שי - בתמימותה - השיבה למנשה, כי הכסף שלה נמצא במגירות הבית.

מנשה הציעה לתמר לסדר יחדיו את המגירות, אך תמר סירבה.

מנשה ביקשה אפוא, מתמר, לגשת לחדר האמבטיה ולצחצח שיניים, וכך היה.

עוד מצחצחת תמר את שיניה, על פי הנחיית "עובדת הביטוח הלאומי", גנבה ממנה שי 1600 ₪, ממגירותיה, ועוד 100 ₪ מארנקה.

מנשה הבטיחה לתמר כי "תביא לה עזרה ביום חמישי הקרוב", הודיעה לתמר כי היא יוצאת אל רכבה על מנת להביא לה מתנה, ומאז לא שבה עוד אל הדירה.

אישום רביעי: שלמה ויפה ביו

5. ביום 30.11.14, בשעת צהריים, התפרצה מנשה, בשיטתה המוכחת, לבית בני הזוג ביו, בבת ים.

מנשה הודיעה לבני הזוג ביו כי באה לבדוק כיצד הם אוכלים.

מנשה ערכה סיור בבית בני הזוג, וכאשר התיישבו בני הזוג במטבח לאכול, ישבה מנשה בסלון.

בני הזוג סיימו לסעוד את לבם, ואז הודיעה להם מנשה כי היא "יורדת למטה וכבר חוזרת", אולם לא שבה אל הבית עד עצם היום הזה.

כאשר היו בני הזוג ביו במטבח, גנבה מנשה מתוך תיק "ובו כסף לתרופות" (כך במקור, בכתב האישום) אשר היה בארון בחדר השינה, כמה אלפי שקלים, בסכום שאינו ידוע למאשימה.

אישום חמישי: הגברות מילדה וזויה זקין

6. בין התאריכים 19-20.11.14 בשעה שאינה ידועה, התפרצה מנשה בשיטתה המתוארת לעיל, אל ביתן של מילדה

וזויה זקין, בבת ים, לאחר שציינה בפניהן כי הגיעה לבדוק כיצד הן מסתדרות בתחום הכלכלי.

מנשה ישבה עם הגברות במרפסת הבית, ביקשה שיוכן לה קפה, אף חקרה את הדיירות אם מכירות מבוגרים נוספים אשר מתגוררים לבדם.

תוך כדי השיחה החלה מילדה לפרוץ בבכי, קמה מן המרפסת והלכה לכיוון המקלחת, ומנשה ביקשה מזויה, לגשת ולדאוג למילדה, וכך היה, כאשר מנשה ניצלה את הפירצה, ונטלה מתיקה של מילדה, אשר היה בסלון הבית, כרטיס אשראי.

אישום שישי: ציפורה ברוצ'קוס

7. במהלך חודש נובמבר 2014, בשעה שבע בבוקר לערך, שוב הציגה עצמה מנשה כעובדת הביטוח הלאומי, ובדרך זו התפרצה לביתה של ציפורה ברוצ'קוס, שבבת ים.

מנשה נתקלה במטפלת במקום, אשר מסרה לה כי ברוצ'קוס ישנה בחדרה, ועל כן ביקשה מנשה לראות את המטופלת, והיא נכנסה לחדר השינה.

לאחר מכן הסבו שלושתן בסלון הבית, המטפלת ניגשה למטבח להכין כוס תה למנשה, לבקשת האחרונה, ואזי הודיעה מנשה כי היא צריכה לצאת ולהזיז את רכבה, והלכה - ולא חזרה.

מנשה לא יצאה את ביתה של ברוצ'קוס בידיים ריקות, אלא עם 1000 ₪, אותם גנבה מארנקה של המטפלת שהיה מונח בחדר השינה, וכן עם עוד סכום כסף נוסף, שאינו ידוע למאשימה, אשר הוציאה מנשה מכיס המכנסיים של ברוצ'קוס (אשר הונחו על קרש גיהוץ בחדר השינה).

אישום שביעי: שרה בן חורין

8. ביום 14.1.15 בשעה עשר לערך, התפרצה מנשה באותה תחבולה בדוקה לביתה של בן חורין, שבבת ים, לאחר שסיפרה למטפלת של הקשישה, כי היא עובדת הביטוח הלאומי.

מנשה שאלה את המטפלת היכן נמצא חדר השינה שלה, ביקשה ממנה את דרכונה, וכאשר עשתה זאת המטפלת, היא השאירה את תיקה ליד מנשה, אשר שלחה אותה להכין לה כוס קפה.

המטפלת חזרה אל החדר כאשר כוס קפה מוכן בידה, אולם מנשה אמרה לה כי היא הולכת אל רכבה להביא

מתנה לבן חורין, אולם היא לא שבה כמובן אל הדירה.

מנשה יצאה את הבית כאשר בידיה סכום של כמה אלפי שקלים בודדים, כך כתב האישום המתוקן, אשר היו שייכים למטפלת.

אישום שמיני: יעקב משיח

9. ביום 5.1.15, בשעה שש וחצי בבוקר, או בסמוך לכך, התפרצה מנשה בתחבולתה המוכרת לביתו של יעקב משיח, שבתל אביב.

מנשה התיישבה על כורסה בסלון, ביקשה כוס תה, ועוד משיח מכין לה את המשקה, כמבוקשה, החלה מנשה מסתובבת בחדרים, ולאחר מכן עזבה מיד את המקום.

שוב, מנשה לא עזבה בידיים ריקות: היא שלפה מתוך ארון 1000 ₪, "1000 תווי קנייה" (כך במקור, בכתב האישום), שני צמידי זהב, שרשרת זהב 22 קראט, עט וכרטיס בנקט.

10. **ההודיה:** ביום 5.3.17 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי הגיעו להסדר טיעון, לפיו תודה מנשה בעובדות כתב אישום מתוקן, תישלח לשירות המבחן, והצדדים יטענו באופן "פתוח" לעונש. התביעה התריעה, כבר באותו מעמד, כי עמדתה למאסר ממושך, בפועל.

מנשה הורשעה אפוא, בעבירה של התפרצות למגורים לשם ביצוע עבירת גניבה, לפי סעיף 406 (ב) סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") (7 עבירות), בעבירה אחת של גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין, ובעבירה של התייצגות בכזב כעובד ציבור לפי סעיף 283 (2) לחוק העונשין (7 עבירות).

11. ביום 19.9.17 התקיים דיון שנקבע לשם טיעונים לעונש.

בתחילת הדיון הביאה המאשימה עדה מטעמה, היא הגברת דייזי יחזקאל, אשר סיפרה כי היא בת 86, והיא תיארה איך הוליכה אותה מנשה שולל, כמתואר בכתב האישום. יחזקאל סיפרה כיצד המשטרה הצליחה ללכוד את מנשה, הודות לטביעות האצבע שנלקחו מכוס הקפה והסיגריות מהם נהנתה מנשה, בהתארה בגינתה של יחזקאל.

יחזקאל שאלה את בית המשפט: "היא (מנשה) רואה אישה מבוגרת, אלמנה, נכה, איך היא תיקח ממנה כסף? ... לא מתביישת? ... יש לי פחד, אני לא יוצאת מהבית, אני לא פותחת את הדלת. איך לקחת כסף מאישה מבוגרת? תסתכלי

עליו".

יחזקאל יצאה את בית המשפט אחר הדברים הקשים שהטיחה במנשה, תוך שהיא נעזרת בהליכון, ובדרכה החוצה קיללה את הנאשמת.

12. תסקיר שירות המבחן, מיום 14.9.17, אשר הונח בפני בית המשפט, סקר, באופן מפורט, את הרקע האישי והמשפחתי של מנשה, את עברה הפלילי (הישן), את מצבה הרפואי, ובסיפא לו ביקש כי בית המשפט ידחה את מתן גזר הדין בכחודשיים ימים, הן לשם קבלת חומר נוסף, והן לצורך בדיקה ביחס לאפשרויות הטיפול בבנה של מנשה, אם חד הורית, היה ותישלח למאסר בפועל.

קיבלתי את בקשת שירות המבחן, ודחיתי את הדיון בכחודשיים ימים, תוך הטעמה כי הדחייה ניתנת בעיקר בכדי למצוא פתרון הולם לבנה הקטן של מנשה, נוכח העונש לו עתרה התביעה, אשר הבהירה כי היא נושאת עיניה למאסר ארוך.

13. ביום 23.11.17 התקיים דיון נוסף ובמסגרתו נשמעו הטענות לעונש, אך עוד לפני כן עלתה לדוכן העדים קורבן נוסף של מנשה, תמר שי, אשר העידה לעונש, מטעם התביעה.

שי סיפרה כיצד הורתה לה מנשה לצחצח שיניים, וכך עשתה, כמצוותה של מנשה, כאשר בזמן זה נגנבו ממנה כ- 1700 ₪. שי סיפרה כי היתה אמורה באותו היום לצאת לאזכרה בחברון, אולם נוכח הגניבה - לא יכלה לעשות כן. שי גם סיפרה, כיצד שיתפה את מנשה בעובדה שהיא צריכה לעבור לא פחות מחמישה ניתוחים שונים (עיניים, שיניים, לב ובטן), והעידה כיצד מנשה השיבה לה, כי היא מודעת לכך, שכן קראה הפרטים עליה.

14. שירות המבחן הגיש תסקיר נוסף, משלים, ובמסגרתו הודיע, כי במידה ותידון מנשה לתקופת מאסר בפועל, הרי שבנה ישהה אצל הוריה, ויהיה בפיקוח גורמי הטיפול באגף הרווחה.

על האמור בתסקירים ביחס למנשה אעמוד עוד בהמשך, בקצרה, בשלב קביעת העונש, וכאן אסתפק בציון העובדה ששירות המבחן חתם תסקירו השני בכך שהתקשה לבוא בהמלצה להמשך מעורבותו, והמליץ על ענישה מוחשית שתהווה גורם הרתעתי מציב גבול למנשה, באופן שגם יאפשר לה השתלבות בטיפול שיתאים לקשייה.

15. מצד הנאשמת מנשה, הגיש בא כוחה, עורך דין רודה, סיכום פסיכיאטרי ועוד מסמכים מאת מחלקת הרווחה של העיר בת ים.

16. התובעת, עורכת הדין שירי וידן, פתחה טיעוניה לעונש, הגישה גיליון רישום פלילי, המדבר על הרשעה משנת 2003, אז נשלחה מנשה - לאחר הפעלת מאסר על תנאי - לעבודות שירות, בלבד, בתיק שעניינו כמה וכמה עבירות גניבה.

התובעת עמדה על הכיעור המאפיין את העבירות שביצעה מנשה, הטעימה שהן בוצעו על רקע של בצע כסף גרידא, להבדיל מ"כורח" של התמכרות לסם, למשל.

המאשימה אף הפנתה לכך שהעבירות היו מתוכננות בקפידה, העבריינית הצטיידה במדי אחות, לאחר שאיתרה קורבנות מתאימים לפי מדבקות של חברה המספקת שירותי מצוקה לקשישים.

התובעת המלומדת עברה אישום-אישום, חזרה על הנסיבות הקשות של כל אחד ואחד מן האישומים, והפנתה לערכים החברתיים שנפגעו על ידי מנשה, הלוא הם הפגיעה בקניינים של קשישים, ועל המשמעות של הפגיעה בקורבנות כאלה, כאשר כספם מיועד, לא אחת, לתרופות, כפי שבאחד האישומים נקבע כך, במפורש.

המדינה פתחה מאמר מוסגר בטיעוניה, וביקשה לקבוע כי כל אחד ואחד מן האישומים הוא אירוע שונה, מבחינת המשפט הפלילי, על כל המשתמע מכך לצורך קביעת העונש, לאמור - יש לקבוע מתחם עונשי נפרד לכל אחד ואחד מן האישומים, כך לשיטת המדינה.

המאשימה ביקשה, אפוא, לקבוע מתחם עונשי לכל פרשה, החל מ- 18 חודשי מאסר בפועל ועד 36 חודשים. המדינה הסבירה כי אין המדובר בהתפרצות רגילה לדירה, אלא בכזו שהיא מתוככמת יותר, מכוערת יותר, ומכאן המתחם המבוקש.

ניתנת האמת להיאמר, כי נוכח גישתה של המדינה, כאמור לעיל, זו הרואה בכל התפרצות כאירוע נפרד, לא ירדתי לסוף דעתה עת ביקשה כי - "בשקלול שמונת האישומים נעתור למתחם של בין 6-8 שנים...".

אניח אפוא, כי המדינה ביקשה, לחלופין (אם תתקבל גישת ההגנה לפיה מדובר באירוע אחד, בלבד) - לקבוע מתחם עונשי שבין 6-8 שנים, של מאסר בפועל.

17. לאחר הדברים האלה, משהניחה המדינה את המתחם העונשי הראוי לגבי דידה למנשה, היא עמדה על השיקולים הקשורים לקביעת העונש בתוך המתחם המבוקש, ובסופו של דבר עתרה, לאחר שהפנתה לפסיקה הנוהגת, לעונש של שבע שנות מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי ופיצוי לקורבנות.

18. עורך דין שי רודה לימד סנגוריה על מנשה, וראשית חוכמה, טען כי על פי הלכת ג'אבר הידועה, הרי שמעשיה של מרשתת אינם אלא אירוע אחד, שהרי מדובר בתקופה בת כחודשיים, בתוכנית עבריינית אחת, בשיטה אחת, בדפוס דומה, באזור קרוב, ועל כן יש לקבוע אירוע אחד, בלבד.

הסנגור הודה כי מדובר בעבירות שיש מאחוריהן תכנון, אולם חלק על גישתה של התביעה שראתה בפריצה לדירת הקשישים כפריצה מיוחדת, קשה יותר. אדרבא, גרס הסנגור, הרי מנשה לא פעלה עם עבריינים נוספים,

לא עשתה שימוש בטכנולוגיה מיוחדת, לא נכנסה לבתי הקשישים באישון לילה, לא היה חשש במעשיה להפעלת אלימות (ואכן, אף פעם לא הופעלה אלימות כלפי מי מהקורבנות, כך ההגנה), ועל כן יש להשקיף על עבירת הפריצה לתוך דירת מגורים, דווקא באופן מקל.

הסנגור טען כי הסכום שנגנב, בסך הכל, אינו עולה על 15,000 ₪, והוא הצהיר כי מנשה "מביעה רצון לפצות את כל המתלוננים".

ההגנה טענה עוד, כי לא רק סיבות כלכליות הביאו את מנשה לעבור את העבירות שבצעה, אלא גם קשיים נפשיים וקיומה של הפרעה פסיכיאטרית בלתי מטופלת בתקופה הרלוונטית לכתב האישום, תוך שבית המשפט הופנה למסמכים הרפואיים שהגישה.

ההגנה גם הצביעה על תסקיר שירות המבחן, המספר סיפור עגום על מנשה, על כך שיש לה קושי בוויסות דחפים, אם חד הורית שנעזבה על ידי אבי בנה, אשר לא נמצא בקשר עמם, ענין שגם הוא דחף את מנשה לפעול כפי שפעלה, אליבא דהסנגור.

כן הצביע עורך דין רודה על כך שלפי התסקיר, מנשה רצתה לעזוב את בית הוריה ולגדל את בנה במנותק משם, והגם שאין בכך משום הצדקה - גם זאת היה בבסיס מניעיה של מנשה.

19. ההגנה הפנתה לפסיקה מטעמה, טענה שבתי משפט ראו במקרים כגון דא כאירוע אחד, והמתחם שהניחה עמד בין 8 חודשים ל- 22 חודשים.

ביחס לשאלה היכן "תמוקם" מנשה במתחם הענישה שהניחה ההגנה, התייחס הסנגור למצבה המשפחתי הקשה של מנשה, למחלותיהם השונות של הוריה, אשר יאלצו לטפל בנכדם, ואף היפנה לכך שלמנשה עצמה 77 אחוזי נכות מהביטוח הלאומי.

ההגנה דיברה על קיומה של אמפטיה לקורבנות, הפנתה בענין זה לתסקיר, דיברה גם באשפוזים הפסיכיאטרים של מנשה, בין השנים '97 עד 2002, על שיתוף הפעולה שלה עם הגורמים המטפלים, ופנתה ללבו של בית המשפט, כאשר הסבירה - את הברור מאליו - לפיו בנה בן ה-8 של מנשה זקוק לאמו.

ההגנה עמדה על כך שמנשה לקחה אחריות על מעשיה, הודתה, חסכה זמן שיפוטי יקר, וייתרה את עדות הקורבנות, וכל אלה - לזכותה.

עורך דין רודה סבר שמנשה עברה שיקום עצמי, גם אם מדובר בשיקום שאינו "מוכר" על ידי שירות המבחן, בהצביעו על כך שהיא עובדת לפרנסתה, כסייעת בגן, ולא נפתחו לה תיקים חדשים מאז האירועים נושא כתב

האישום.

הסנגור חתם את טיעונו, בכך שביקש כי יושתו על מנשה לא יותר משמונה חודשי מאסר בפועל, מהם ינוכו חודשיים של מעצר ש"רוצו" כבר על ידה, ובהתאם - לשולחה לששה חודשי מאסר בפועל, שירוצו בעבודות שירות.

20. הנאשמת אמרה את מילתה האחרונה, כשהיא בוכה. מנשה סיפרה כי היא מודעת למצב, לנזק שגרמה לקשישים, והיא סיפרה כי היא מצטערת על כך, הבטיחה כי תחזיר לנפגעים את כספם "עד השקל האחרון". מנשה אמרה, ברגע קורע לב, כי - "אני לא רוצה להיפרד מהילד שלי".

21. לאחר הטיעונים לעונש, תוקנה טעות טכנית שנפלה בהתנהלות הצדדים, בכך שצורף תיק נוסף (ת"פ 32696-12-15) שעניינו הפרת הוראה חוקית, כאשר הצדדים הודיעו שמדובר בענין שולי, בנסיבות הענין, ואין בפי מי מהם כדי להוסיף ולטעון, להשלים את הטיעונים לעונש בגין תיק זה.

22. טרם אכנס לעובי הקורה, ואגזור דינה של מנשה, איני יכול שלא להעיר הערה, ביחס לכתב האישום שהגישה התביעה[1].

כתב האישום דנא, שהוא ללא ספק חמור במיוחד, ולא לחינם "הוצמדה" לו תובעת מיוחדת ומנוסה, הוא קשה לקריאה, ולא רק מחמת תוכנו.

קשה להבין, או לקבל, כיצד מגישה המדינה כתב אישום, אם בכלל, ואם בפרט - במה שנתפס על ידה כ"תיק דגל", כאשר הוא רצוף בשגיאות כתיב והגהה, למכביר.

בית המשפט ספר לא פחות מ - 28 שגיאות כתיב, וזאת בקריאה סלחנית מאד, מבלי להתייחס לבעיות פיסוק או עימוד.

אין המדובר בקטנוניות, או בענין של מה בכך.

מן הראוי שהתובעת, המאשימה, מדינת ישראל, תתייחס בכבוד וברצינות למסמכים היוצאים תחת ידיה, קל וחומר כאשר מדובר בכתבי אישום, מסמך מכונן שבכוחו לשלוח פלוני או אלמונית אל בית האסורים. כאשר מדובר בשגיאות כתיב פה או שם, ניחא (הרי הכל חוטאים בכך, בלהט העשייה), אולם כאשר העין נדקרת ממש, משגיאות הגהה והקלדה, שוב ושוב, ושוב - לא ניתן לעבור על כך לסדר היום.

להלן מספר דוגמאות, רק על קצה המזלג: "הנאשמת ביקשה מהמתלוננת שיצוא יחידו"; צריך להיות: שיצאו

יחדיו. "הציגה עצמה כעובדת של ביטוח לואמי"; צריך להיות: לאומי.

"הנאשמת השיבה כי יסדרו יחדיו את המגירות אך המתלוננת סיברבה"; צריך להיות: יחדיו ו-סירבה, כמובן.

"ניגשה המתלוננת... כפי שביקשה... ממגירות ביהת..."; צריך להיות: המתלוננת, שביקשה, ביתה.

"ניגשה לאחר מספקר דקות למטבח"; צריך להיות: מספר.

"גנבה המתלוננת... 1000 תווי קנייה..."; המדובר בתווים בשווי של 1000 ₪? יותר? פחות? לעולם כבר לא נדע.

"בין התאריכים 19-20.11.14..."; לא קיים תאריך כזה.

ועוד כהנה וכהנה.

יכול שלא הייתי מתעכב על ענין זה, לולא לקה כתב האישום גם במישור המהותי.

ראשית, הדבר בא לידי ביטוי בכך שבשום מקום בכתב האישום לא נרשם, באף אישום, מה גילו של כל אחד ואחד מן הקשישים, ועל כך ניתן היה ללמוד משתי עדות תביעה שהגיעו בשלב הטיעונים לעונש (אחת הצהירה שהיא בת 86, והשניה לא נקבה בגילה, אולם מראה העיניים הספיק להבין כי מדובר באישה מבוגרת מאוד), ומהרישא לכתב האישום שדיבר על כך שהנאשמת חיפשה קורבנות שעל תיבות הדואר שלהם היתה מדבקה של חברה המספקת שירותים "לגיל המבוגר", או שתרה אחר מטפלות "של האוכלוסייה המבוגרת".

היכולה להיות מחלוקת כי גילם של כל אחד ואחד מן האזרחים המבוגרים שסבלו מתחבולותיה של מנשה, הוא פרט עובדתי חשוב ביותר, נסיבה לחומרה ממש? לא ברור כיצד נפקדו עובדות אלה מכתב האישום, בלא שום טעם או סיבה נראית לעין.

לא זו אף זאת: אישום מספר 4 מדבר על התפרצות בתחבולה, ועל גניבת כמה אלפי שקלים, אולם הוראות החיקוק שלו מדברות אך ורק על גניבה, עבירה לפי סעיף 384 לחוק העונשין, באופן שהושמטה ממנו - להבדיל מיתר האישומים וללא שום נימוק או טעם גלוי - העבירה של התפרצות למגורים על מנת לבצע עבירה של גניבה.

עיון ברישא לגזר הדין, מלמד כי בית המשפט הרשיע את הנאשמת, בעת הודייתה, בדיוק על פי המיוחס לה בכתב האישום המתוקן, דהיינו רק בשבע התפרצויות, ולא שמונה, שכן התביעה שגתה בניסוח כתב האישום שלה, לא עמדה על כך בטיעוניה לעונש, או בכלל. על כן, כאשר הודתה הנאשמת בעובדות כתב האישום, ובהוראות החיקוק הנזכרות בו - הורשעה בהתאם.

טוב תעשה אפוא התביעה, אם להבא תבצע הגנה על כתבי אישום היוצאים תחת ידיה, מקטן ועד גדול.

אירוע אחד או מספר אירועים?

23. טרם ניכד לגופו של ענין, וייקבע מתחם הענישה, מן הראוי להכריע בשאלה אם מדובר באירוע אחד, כטענת ההגנה, או שמא במספר אירועים, כפי עמדת התביעה.

הפתרון לפלוגתא דלעיל נטוע, כידוע, בהלכת **ג'אבר**, ע"פ 4910/13 **אחמד בני ג'אבר נגד מדינת ישראל**, (פורסם ביום 29.10.14), שם קבע בית המשפט העליון את המבחן, מבחן "הקשר ההדוק", כאשר התשובה לשאלה מה הם גדרי ה"אירוע" תיגזר מניסיון החיים, כך שעבירות שיש ביניהן קשר הדוק ייחשבו לאירוע אחד.

בית המשפט העליון (מפי כבוד השופטת ברק ארז) הטעים כי המובן שיינתן למונח "קשר הדוק" יתפתח ממקרה למקרה, אולם סמיכות זמנים, או חלק מאותה תוכנית עבריינית גם אם היא מבוצעת לאורך תקופת זמן שאינה קצרה, מלמדת על אירוע אחד, ככלל.

ניתנת האמת להיאמר, כי עיון בפסיקה, ביחס למקרים דומים, מלמד כי חלק מהשופטים נטו לקבוע אירוע אחד, ואילו אחרים נקטו בגישה שונה, לפיה יש להתייחס לכל התפרצות, כבמקרה דכאן, כאירוע נפרד [ראו, רק למשל, את ת"פ (ראשל"צ) 46693-06-14 **מדינת ישראל נגד ביטון**, פורסם ביום 8.1.15, ואת עפ"ג (חי') 34396-04-14 **אילנה מנדיל נגד מדינת ישראל**, פורסם ביום 26.6.14, שם נקבעו מספר אירועים; לעומת אירוע אחד, שנקבע בפסק דין שניתן לאחרונה ממש, בעפ"ג (מרכז) 51012-07-17 **מרי אגדזניאן נגד מדינת ישראל**, פורסם ביום 14.11.17, וגם את ת"פ (רמ') 4039-03-17 **מדינת ישראל נגד סופיה גוטמן**, פורסם ביום 19.10.17].

24. נעצור רגע, ונזכיר כי על פי הוראת סעיף 40 לחוק העונשין, הרי שחובה על בית המשפט שהרשיע פלוני במספר עבירות, לקבוע אם מדובר באירוע אחד, או במספר אירועים.

ברם, באותה נשימה קובע הסעיף, כי בית המשפט רשאי, לאחר קביעתו זו "לגזור עונש נפרד לכל אירוע, או עונש כולל לכל האירועים"; בבית המשפט העליון נשמעה כבר התמיהה מה הטעם והתועלת, איפוא, בדיון ובהכרעה בשאלת מספר האירועים, אם ממילא רשאי בית המשפט לגזור עונש נפרד לכל אירוע, או עונש כולל? (ראו את הרהורו של כבוד השופט סולברג בפרשת ע"פ 1261/15 **מדינת ישראל נ' יוסף דלאל**, סעיף 16 לפסק הדין, פורסם ביום 3.9.15). בית המשפט העליון לא הותיר תמיהה זו ללא מענה, והבהיר כי מעבר לקיום מצוות המחוקק גרידא, ענין חשוב כשלעצמו, הרי שיש בקביעה זו תכלית פונקציונאלית, המקלה את מלאכת בית המשפט הגוזר את הדין, עת הוא מבקש ללמוד אנלוגיות מפרשות אחרות.

25. בנסיבות פרשה זו, אני סבור כי מן הראוי, מטעמי הרציונאל הנטוע בתיקון 113 לחוק העונשין, לקבוע כל פריצה ופריצה כאירוע נפרד, ובהתאם לקבוע מתחם עונשי נפרד.

הטעם לכך פשוט: בפעם הבאה שיידרש בית משפט, אחר, לתיק של פריצה בתחבולה לביתו של קשיש או ישישה, יוכל הוא, באופן קל ופשוט יותר, להשתמש במתחם של אירוע אחד בודד, מאשר במתחם כולל, המאגד בתוכו מספר כזה או אחר של פריצות.

טול לדוגמה מקרה של כתב אישום ובו "רק" מקרה אחד של פריצה נקלית כאמור, תוך התחזות לעובד ביטוח לאומי. נכון הרבה יותר שאותו בית משפט ילמד ממתחם ענישה ביחס למקרה בודד; הרי ברור שמתחם עונשי המתייחס למספר רב של פריצות אינו מכפלה של מתחם אחד כפול מספר הפריצות, ועל כן - נדרש, לדעתי, "מתחם בסיס", ביחס לפריצה אחת ויחידה, וזאת על מנת להוציא לפועל את מטרת תיקון 113.

גישה הקובעת מתחם עונשי אחד ביחס לפריצה אחת, גם כאשר כתב אישום אחז מספר פריצות, יש בו כדי לשרת את האחדות בענישה שאליה חותר תיקון 113, ואת העקרונות החשובים של וודאות במשפט.

ראו לענין זה את קביעת כבוד השופט פוגלמן בפרשת ג'אבר כדלקמן:

"... מטרתו של הסעיף היא לאפשר לבית המשפט המבקש לגזור את עונשו של הנאשם לתור אחר מקרים אחרים שנסיבותיהם דומות כדי ללמוד מן העונשים שהושתו שם. לשון אחר: סעיף 40 נותן כלי בידי בית המשפט הגוזר את הדין ללמוד אנלוגיה מפרשות אחרות הדומות בנסיבותיהן לפרשה שבה הוא דן... השוואה מעין זו תקדם את האחידות בענישה, שהיא ממטרותיו המובהקות של תיקון 113."

26. במקרה ספציפי זה, נכון גם לקבוע מתחם בסיס לפריצה אחת, על מנת לשרת מטרה נוספת, והיא הרתעת הציבור. רוצה לומר: יידע הזומם לפרוץ בתחבולה לביתו של קשיש, כי מתחם העונש שלו, לפריצה יחידה, מתחיל ממאסר לריצוי בפועל וללא יכולת לבצעו בעבודות שירות.

בית המשפט העליון, בפרשת **דלאל**, עמד על כך שקביעת מתחם נפרד לכל פרשה מבהירה לנאשם, ולאחרים שכמותו, כי עבירות המהוות כמה אירועים אינן "נבלעות" בענישה העיקרית, והן עומדות לעצמן, שוברן בצידן - כך בלשון כבוד השופט סולברג (סעיף 20 לחוות דעתו).

27. לאחר כל הדברים האלה, מן הראוי להעיר, בכל זאת, כי לא ברורה לי די הצורך המלחמה הניתשת בין הצדדים,

לעולם, בשאלת ה"אירוע אחד", או שמא - "מספר אירועים". רוצה לומר, כי ספק בעיני אם קביעה כזו או אחרת, היא שמשפיעה על חומרת או קולת העונש. הנחת היסוד כאילו אירוע אחד הוא בעל משקל סגולי מאגי, "שיש בו, בהכרח, כדי להקל עם נאשם פלוני - אין לה יסוד, לטעמי, זולת התחושה האינטואיטיבית (השגויה) של הסנגוריה, כאילו "אירוע אחד" מוביל לעונש מקל יותר.

28. על כן, נוכח ההלכה הפסוקה, ולאור הדברים דלעיל, אני קובע כי מדובר באירועים שונים, כל פריצה עומדת כשלעצמה, וכל אירוע - יש לו מתחם נפרד.

המתחם העונשי: ארבעה עשר חודשי מאסר ועד שלושים חודשי מאסר

29. הערך החברתי הנפגע ברור וידוע: ההגנה על קניינו של האזרח, בדגש על אותם אזרחים ותיקים, זקנים וישישים, באות בימים וקשישות.

אנשים אלה, פגיעים הם, בערוב ימיהם, יותר מהאדם הרגיל, ממני או ממך, ופשיטא שיש לעוטפם בשכבה מגנה ואוהבת ממש, כזו שהיא בה כדי להרתיע את בני הבליעל שרואים לנגד עיניהם טרף קל, בדומה לאותם זאבים שתוקפים את החולים והמתקשים בעדר ההולך לפנייהם.

אדם לאדם - אדם, ולא זאב; ואם יהא זאב, ועוד כלפי ישיש או קשישה - יישלח לבית הסוהר. נקודה. מה שמותר לזאב בטבע, אסור על אדם, בין הבריות.

על הערך האנושי הזה, הבסיסי, עמד בית המשפט העליון, מפי כבוד השופט (כתוארו אז) ג'ובראן במסגרת רע"פ 5066/09 ירון אוחיון נ' מדינת ישראל (פורסם ביום 22.4.10), כהאי ליסנא:

"גניבה בדרכי עורמה מקשישים הינה מן המעשים הנקלים ביותר ויש בה מימד חמור שבעתיים מכל מעשה גניבה אחר. מימד זה בא לידי ביטוי בפן הבלתי מוסרי אשר מתנוסס מעל מעשים קשים אלו. זהו אותו פן אשר מזעזע את הנפש ומעורר את סלידתנו העמוקה, שכן מצווים אנו לערך העליון של "וְהִדְרֹתָ פְּנֵי זָקֵן" (ויקרא י"ט לב'). אשר על כן מצווים בתי המשפט להכביד את ידיהם כנגד אלו הרומסים ברגל גסה את ביטחונם האישי של הקשישים וגוזלים את רכושם בדרכים נלוזות. חייבים אנו להיות מגן של ברזל לאותם קשישים, למען יורתעו מבצעי עבירה בכוח מלפגוע באכלוסיה זו, וכל זאת ברוח הפסוק "אַל-תִּשְׁלִיכֵנִי, לְעֵת זְקֵנָה; כְּכֹלֹת כְּחִי, אֶל-תַּעֲזָבֵנִי" (תהילים ע"א, ט')."

וראו גם את קביעת בית המשפט העליון בע"פ 5931/11 דוד עבדולייב נגד מדינת ישראל, (פורסם ביום 22.10.13) שם קבע כבוד השופט (כתוארו אז) ג'ובראן את הדברים הבאים:

"אכן, בחברתנו קיימת תופעה מכוערת של פגיעה בחסרי ישע, כגון קשישים, בעלי מוגבלויות וכו', מתוך הנחה כי יהיו טרף קל, שלא יתנגד ולעיתים אף אינו יכול להשמיע קול, פשוטו כמשמעו. לפגיעות אלה צורות שונות, בין במעשי שוד, בין בהונאות מסוגים שונים וברמות תחכום משתנות. המשמעות של פגיעות אלה, במופעייהן השונים, היא פגיעה חזקה וקשה בביטחונם האישי של הקורבנות ושל קבוצות שלמות, החשות שאין להן עוד מקום מבטחים בו יוכלו להמשיך ולהתקיים בכבוד וללא חשש.

19. המגמה בה נקט בית משפט זה היא מגמה מחמירה ביחס לעבירות מסוג זה, המבכרת את ההגנה על החיים והגוף של קבוצות אלה על פני נסיבות אישיות ומקלות של נאשמים (ראו גם: עניין איסאקוב, פסקה י"ב לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין). מגמה זו נכונה וראויה היא. בידינו חרב הענישה, אותה יש להניף במקרים המתאימים. קבוצות אלה של קורבנות אינן זוכות לתהודה ציבורית או לקול במרחב הציבורי באופן תדיר, ומגמת ענישה אחרת, עשויה לפגוע בתחושת הביטחון שלהן, ולעודד עבריינים פוטנציאליים להמשיך ולנצל קורבנות "קלים" מסוג זה".

על ה"יחודיות" של ביצוע עבירת שוד או גניבה מקשיש עמד כבוד השופט עמית במסגרת ע"פ 1864/11 עזיז דוידוב נגד מדינת ישראל (פורסם ביום 7.11.12), כדלקמן:

"שיקולי גמול והלימה נוכח אופי העבירה: שוד או גניבה מקשיש ומחסר ישע, נתפס כמעשה שיש בו כיעור מוסרי גדול יותר מעבירה "רגילה" של שוד או גניבה, בהיותו הפרה של הציווי "והדרת פני זקן" הנתפס כמעין חוק טבע בכל חברה אנושית. העבירה של שוד קשישים היא מעשה נקלה ובזוי במיוחד, גם בקוד העברייני, ולא בכדי היא נחשבת לעבירה הנמצאת בתחתית "שרשרת המזון" של העבירות ושל העבריינים.

מי ימוד את האימה, הפחד, הבושת והצער של קשיש - פעמים רבות קשיש המתגורר בגפו - שנפל קורבן לעבירה של שוד וגניבה. אכן, לא כל קשיש הוא חסר ישע, אבל אין כוחו של קשיש כשל אדם צעיר, שיכול לעיתים להתגונן או לרדוף אחר הגנב או השודד. נקל לשער את התחושה המתסכלת עד-מאוד של השפלה וחוסר אונים של קשיש שנפל קרבן לעבירה כגון דא. ניסיון החיים מלמד כי איכות החיים של קשישים אחרי מעשה שוד או גניבה אינה כתמול שלשום. אף יש שאורחות חייהם השתנו והתהפכו בעקבות אירוע טראומטי של גניבה או שוד, לאחר שלהוותם נוכחו לדעת כי ביתם כבר אינו מבצרם. תופעות של חוסר אמון בבני אדם, בידוד והסתגרות נפשית לצד התבצרות פיזית (סורגים ומנעולים), חשש, אבדן ביטחון עצמי, נדודי שינה ועוד תופעות והשלכות המשפיעות על הקשיש ועל בני משפחתו. מכאן מידת הסלידה של החברה ביחס לשוד וגניבה מקשישים, ומכאן החומרה היתרה שבתי המשפט מייחסים לעבירה זו בהיבט של שיקולי גמול והלימה".

30. מידת הפגיעה בערך החברתי, זה הקורא להגן על האזרחים הוותיקים, הקשישים, בחברה, היא גבוהה ללא ספק. לטעמי, לא יכולה להיות מחלוקת, ואעמוד על כך תוך התייחסות לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

א. אף ההגנה הסכימה, כי העבירות בוצעו תוך תכנון מוקדם, אגב כך שמנשה מחפשת תיבות דואר המשדרות מצוקה ופגיעות, ולשם כיוונה את חיציה.

מנשה הצטיידה גם בחלוק לבן, על כל המשתמע מפריט לבוש אינוסנטי זה, ואני שומע, עד אולמי, את פלורנס נייטינג'יל, מתהפכת בקברה לנוכח השימוש הנלוז שעשתה מנשה בסמל הטהור שמייצג אותו חלוק לבן.

ב. הנזק הצפוי וזה שנגרם מביצוע העבירה הוא כפול: לא רק נזק כלכלי, שהגם שאינו שולי או זניח, כך נראה, וכפי ששמענו בעדותה של תמר שי, למשל, שלא נותר בידה כסף לסוע לאזכרה שהיתה חשובה לה, אלא שלדעתי - הנזק הנפשי (ובעקיפין גם הבריאותי) - הוא החמור יותר.

ודוק: דבר אחד הוא לפרוץ לביתו של פלוני וליטול את כספו, אולם חמור שבעתיים הוא מצב דברים בו פורץ אדם לביתו של אחר, זקן ונזקק, והפורץ מתיימר לסייע לו; הרי במספר מקרים פרצו הקורבנות, בפני מנשה, בבכי מר על מצבם, ובכל זאת - הנאשמת לא עצרה לרגע, לא היססה, לא סבה על עקביה, ובמילים פשוטות - לא היה בה שמץ של רחמים כלפי אותם אומללים.

שמענו מהעדה הקשישה, על הפגיעה, על ההשפלה, ולא פחות חשוב - על חוסר הביטחון והאמון שנפגע. קל לשער, כמה כל אחד ואחד מקורבנותיה של מנשה - יתקשה לתת אמון בכל זר, לעיתים גם לצאת מן הבית (כפי ששמענו בעדות), ובאופן עקיף לענין זה יש השלכה והשפעה שלילית על מצבם הנפשי והבריאותי של הקורבנות.

אף ראינו, בכתב האישום, מקרה של השפעה ישירה על בריאות הקורבנות, במקרה בו גנבה מנשה כסף שיועד לתרופות (ובאמת, קשה להניח שביתר המקרים נועדו הכספים הגנובים ללחם ושעשועים).

לא זו אף זאת: המעשים של מנשה לא רק פגעו וערערו את אמונם וביטחונם של הקורבנות, קשישים וקשישות, אלא גם גרמו להשפלתם. הנה, אנשים שבעבר היו בוודאי - לפי גילם - מבוני הארץ, חלקם, ואחרים אנשים עובדים ומועילים בחברה, והנה - הגיעו למצב שבו הם מצחצחים שיניים לדרישת "עובדת הביטוח הלאומי", בעוד שכספם נגנב.

מעבר לכך, מנשה ביקשה את קורבנותיה לדבר על מצוקותיהם, וכך עשו, חלקם תוך בכי, וקשה להישאר אדיש לתמונה בו אדם נזקק פותח את סגור לבו בפני אחר, על מנת שיושיט לו יד, ואין הוא מעלה בדעתו כי מדובר בסוס טרויאני בעל לב של אבן.

ג. הסיבה שהביאה את מנשה לבצע את שביצעה הוא בצע כסף. מדובר, שוב, בנסיבה מחמירה, שהרי לא מדובר כאן במכורה לסמים קשים, שהצורך בסם הביאה לנהוג באופן חסר רחמים כגון דא, או באישה שיצאה למסע של עושיק על מנת לממן ניתוח פלוני שבן משפחה שלה זקוק לו.

לא נעלמה מעיני העובדה שלנאשמת בעיות נפשיות לא פשוטות, אולם הפוך והפוך במסמכים הרפואיים שלה, או בטיעוני ההגנה, ולא תמצא קשר סיבתי, לפחות לא ישיר, בין מכאוביה הנפשיים לבין פעולותיה.

31. לשם קביעת המתחם העונשי יש להידרש אף למדיניות הענישה הנוהגת. במסגרת ת"פ 1232-09-13 (קריות) **מדינת ישראל נ' מנדיל** (ניתן ביום 9.3.14), הורשעה הנאשמת, על פי הודאתה, בכתב אישום שייחס לה ולנאשם נוסף 16 אישומים, הכוללים עבירות של גניבה, ניסיון גניבה, הונאה בכרטיס חיוב, התפרצות למקום מגורים, וגניבת כרטיס חיוב.

על פי העובדות בהן הורשעה, קשרה הנאשמת קשר עם חברה לבצע עבירות נגד קשישים; הנאשמים נהגו להגיע לבתיהם של קשישים ולהיכנס אליהם בתחבולות שונות (למשל התחזות לעובדים מטעם הביטוח הלאומי), ולגנוב רכוש מהדירה. בהמשך עשו הנאשמים שימוש בכרטיסי אשראי שגנבו מהדירות, והם נלכדו כאשר ניסו לשלם באמצעות אותם כרטיסים.

שירות המבחן תיאר, בתסקירו, כי הנאשמת היתה נעדרת עבר פלילי, וההליכים המשפטיים היוו עבורה גורם הרתעתי המפחית מרמת המסוכנות להישנות עבירות דומות בעתיד.

בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם במקרה דנן נע בין מאסר שירוצה בעבודות שירות, לבין מאסר למשך 24 חודשים - והדגיש כי כתב האישום כולל **מספר** אירועים עובדתיים, וכי יש לקבוע מתחם נפרד לכל אירוע.

בית המשפט קבע את עונשה של הנאשמת ל - 24 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה, ופיצוי למתלוננים. בית המשפט התחשב בכך שהמדובר בנאשמת שעברה נקי, בנסיבות חייה הקשות, ובעובדה שהיא מגדלת לבדה שלושה ילדים ומטפלת באב חולה.

ערעורה של הנאשמת לבית המשפט המחוזי נגד חומרת גזר הדין - נדחה. מנגד, ערעורה של המדינה נגד קולת גזר הדין - התקבל. בית המשפט המחוזי קבע, במסגרת עפ"ג 34396-04-14 (מחוזי חי') **מנדיל נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 26.6.14), כי העונש שנגזר על המערערת אינו סביר והוא נופל באופן משמעותי מהעונש הראוי, בשים לב לנסיבות המחמירות, מתחם הענישה ההולם, ומספר האישומים. לאור העובדה כי ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין, כידוע, הוחמר עונשה של המערערת אך ורק לעונש של 36 חודשי מאסר בפועל, כאשר יתר רכיבי הענישה נותרו בעינם.

32. במסגרת ת"פ 12323-09-14 (קריות) **מדינת ישראל נ' עטל** (ניתן ביום 23.11.14), הורשע שותפה של הנאשמת הנ"ל, **מנדיל**, במסגרת הסדר טיעון "פתוח", והושתו עליו 42 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצויים.

ערעורו של המערער נגד גזר הדין במסגרת עפ"ג 13859-01-15 (מחוזי חיפה) **עטל נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 12.3.15) - נדחה.

33. במסגרת ת"פ 46693-06-14 (ראשל"צ) **מדינת ישראל נ' ביטון** (ניתן ביום 8.1.15) הורשע הנאשם בתשעה אירועים של התפרצות וגניבה ובשלושה אירועים של התפרצות ללא גניבה. על פי העובדות בהן הורשע, הנאשם התפרץ לדירות קשישים וביצע גניבות, בכך שהתחזה לבעל מקצוע, וגנב מהדירות תכשיטים, כרטיסי אשראי וכסף.

בית המשפט קבע כי אין לראות את העבירות שביצע הנאשם בתיקים כ "אירוע" אחד המורכב ממספר עבירות. נקבע, כי מדובר במעשי עבירה שבוצעו במועדים שונים, בפרקי זמן שונים וכלפי קורבנות שונים; הגם שהמעשים בוצעו בשיטה אחת - לא היה בכך בלבד כדי לשנות מן המסקנה.

בית המשפט קבע, איפוא, כי מתחם העונש ההולם בעבירות של התפרצות לדירה ללא ביצוע גניבה, נע בין 8 חודשי מאסר לבין 20 חודשי מאסר, ובאשר לעבירות ההתפרצות וביצוע גניבה, המתחם נע בין 12 חודשי מאסר ל 24 חודשי מאסר. בסופו של יום נגזרו על הנאשם 60 חודשי מאסר לריצוי בפועל, הפעלת מאסר מותנה (סך הכל 84 חודשי מאסר), מאסר על תנאי, קנס, ופיצוי למתלוננים.

בית המשפט עמד על החומרה היתרה במעשיו של הנאשם כדלקמן:

"... מה דמותו של אדם, שמצא לגנוב רכושם של החלשים מקרב האוכלוסייה, המבוגרים והקשישים? יש ואלה, הקשישים שמהם גנב הנאשם רכושם הדל, עמלו קשה במהלך חייהם, וצברו מעט רכוש לעת זיקנה. והנה בא אדם, כנאשם, מתאכזר להם ולאחר תכנון מדוקדק של התחזות לטכנאי, או לאיש מקצוע, בתחבולה ובמרמה, נכנס לבתיהם וגונב רכושם הדל, תוך ניצול מצבם החלש משום גילם. בבואנו לגזור הדין, עלינו לשים עצמנו במקומו של הקורבן...".

ערעור שהוגש מטעמו של המערער נגד גזר הדין במסגרת עפ"ג 49274-02-15 (מחוזי מרכז) **ביטון נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 16.4.15) - נדחה.

34. במסגרת ת"פ 1917-11-10 **מדינת ישראל נ' מלכה** (ניתן ביום 20.9.11) הורשע הנאשם ב 7 עבירות של התפרצות למקום מגורים, 7 עבירות גניבה ו 2- עבירות של הסגת גבול. הנאשם התפרץ לדירות המתלוננים בכך שהתחזה לבעל מקצוע, וגנב תכשיטים כרטיסי אשראי וכסף מזומן. לנאשם היה עבר פלילי מכביד, כולל בעבירות רכוש. בית המשפט גזר על הנאשם עונש של 60 חודשי מאסר בפועל, הפעלת מאסר על תנאי (סך הכל 75.5 חודשי מאסר בפועל), מאסר על תנאי, קנס ופיצוי.

ערעורו של המערער במסגרת עפ"ג (מחוזי ירושלים) 6562-11-11 **מלכה נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 9.1.12) - נדחה, למעט ביטול הקנס הכספי שבוטל בהסכמת התביעה.

35. עמדנו לעיל על כך שבצע כסף הוא שהניע את הנאשמת מנשה, ולא, למשל, התמכרות לסמים קשים. ראוי איפוא, להביא גם, לשם השוואה והיקש, את ת"פ 3136/06 (שלום חיפה) **מדינת ישראל נ' אוחיון** (ניתן ביום 30.12.08), שם נגזר דינו של הנאשם לעונש של 54 חודשי מאסר בפועל. הנאשם צרף מספר תיקים, שעניינם עבירות סמים ורכוש. הרלוונטי לעניינו הינו ת"פ 2288/06 (שלום תל אביב) שצורף במסגרת ההליך דנן. במקרה שם, הורשע הנאשם ב 8 עבירות של התפרצות לדירות וגניבות. על פי העובדות בגין הורשע הנאשם, המערער היה חלק מחבורה אשר היתה מגיעה לדירות של קשישים. אחד מהם היה מציג עצמו בפני הדייר כבעל מקצוע ובעת שהוסחה דעתו של הקרבן, היה שותף אחר נכנס לדירה וגונב ארנק עם כרטיסי אשראי. בהמשך, התקשר אחד מהחבורה לאותו דייר, התחזה כנציג מחלקת הביטחון של חברת האשראי וביקש פרטים על כרטיס האשראי כדי, לטענתו, לבצע בירור בנוגע למשיכות שבוצעו באמצעות אותו כרטיס. לאחר מכן, היו בני הבליעל עושים שימוש בכרטיס האשראי.

ערעורו של המערער נגד גזר הדין במסגרת עפ"ג 6235-02-09 (מחוזי חיפה) **אוחיון נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 14.5.09) - נדחה ברוב דעות.

המערער הגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, ובמסגרת רע"פ 5066/09 **אוחיון נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 22.4.10). ערעורו של המערער התקבל, נוכח תהליך שיקום מוצלח אותו הוא עבר. בית המשפט העליון קבע כי - **"במקרה הנוכחי נראה כי המבקש הצליח לפרוץ את מעגל הסם ולהיגמל משימוש בסמים. בנוסף לכך הוא ממשיך לשתף פעולה עם גורמי הרווחה, והוא אף נקלט בעבודה סדירה, וזוכה להערכה מצד מעסיקיו. הישג שיקומי זה - אינו חזיון נפוץ במקומותינו ועל כן חובה עלינו לתת לו משקל נכבד באיזון הכולל בין שיקולי הענישה השונים."** ראו נא, איפוא, כי גם במקרה של שיקום נאה ומוצלח, הרי שבכל זאת קבע בית המשפט העליון כי עונשו של המערער יעמוד על 36 חודשי מאסר בפועל, ויתר רכיבי גזר הדין יישארו על כנם.

36. לא למותר לציין, למען שלמות התמונה, כי במסגרת העיון בפסיקה, חלקה הונח בפני בית המשפט על ידי ההגנה, מצאנו גם מקרים בהם נגזרו חודשי מאסר ספורים, ואפילו בעבודות שירות, על פריצה לבית קשיש וגניבה משם, בתחבולה ותוך שימוש בכרטיסי אשראי לאחר מכן (ראו, למשל, את ת"פ (קרית גת) 31419-01-12 **מדינת ישראל נ' קלנטרוב** (פורסם ביום 24.5.16)). ליתר דיוק, הרי שאותה **קלנטרוב**, יחד עם חברתה, פרצו לא לדירה אחת, אלא לתשע (!) דירות שונות, ועשו את שעשו, בדומה למנשה, ונוכח הליך טיפול משמעותי, סבר בית המשפט כי יש לחרוג מן המתחם (8-24 חודשים, ונקבע "אירוע אחד"), ולשלוח את שתי הפורצות גם יחד לששה חודשי עבודות שירות. אני כותב את הדברים, לבל תסבור ההגנה כי לא עיינתי בפסיקה שהניחה לפניי, או שהתעלמתי הימנה. עם כל הכבוד, סבורני כי גם הליך שיקום יוצא מן הכלל, אינו יכול, ואסור שיביא לכך שאדם הפורץ לביתו של קשיש, תוך ניצול חולשתו - יימלט מעונש של מאסר בפועל, קל וחומר שעה שמדובר בתשע דירות שונות של קשישים, והונאתם, איש איש בתורו. הנה כי כן, יש בנמצא גם פסיקה כגון דא. לא התעלמתי מקיומה, אולם אני משקיף על הדברים, על חומרתם, אחרת לחלוטין, באופן קוטבי ממש.

37. הקיימים גורמים שיש בהם כדי להפחית, לקולא, את שיקולי קביעת גבולות הגזרה של המחם העונשי, לפי סעיף 40ט לחוק העונשין? הנושא היחיד הרלוונטי לענייננו, הוא שאלת הקרבה לסייג לאחריות פלילית, בגין

מצבה הנפשי של מנשה. יוטעם, כי ההגנה לא טענה ממש בנושא זה, והסתפקה בהנחת מסמכים רפואיים של מנשה, הקשורים לאשפוזיה, אחד מהם - מיד לאחר שחרורה מן המעצר, לאחר שנלכדה בגין המעשים נושא כתב האישום. הן בהיעדר טענה קונקרטיה מצד ההגנה, והן בהיעדר טעם של ממש, להבנתי (חרף שתיקת הסנגוריה, עיינתי, בכל זאת, במסמכים) - לא מצאתי, גם במשקפיים סלחניות, קשר בין המעשים הבזויים שביצעה מנשה, לבין מצבה הנפשי דאז. רכיב זה יובא איפוא בחשבון, לקולא, רק בשלב השני, של קביעת העונש, אך לא לעת קביעת המתחם העונשי.

38. עמדנו כבר על כך, שאין לדבר, במקרה דנא, על שיקום, ועל חריגה מן המתחם העונשי, לקולא. אדרבא, בנסיבות פרשה זו, ובמיוחד נוכח האישומים מספר 2, 3, 5 ו- 6, אישומים בהם פרצו הקשישים בבכי בפניה של מנשה, או ש"נשלחה" אחת מהן לצחצח שיניה לכבוד המסייעת מן הביטוח הלאומי, או כאשר נכנסה מנשה לחדר שינה של קשישה, עוד היא ישנה, על מנת "לטפל בה" - כל אלה מצדיקים, לטעמי, החמרה בקביעת המתחם העונשי, עד כי מצב הדברים נושק ממש להוראת סעיף 40ט (10) לחוק העונשין, זה המכתיב החמרה בקביעת המתחם העונשי - מחמת האכזריות של הנאשם כלפי נפגעי העבירה.

39. לאחר כל הדברים האלה, כאשר הבאתי בחשבון את השיקולים השונים, כמפורט לעיל, אני סבור כי יש לקבוע את מתחם הענישה בהתאם להנחייתו של בית המשפט העליון בפרשת אוחיון, ולפיה - **"מצווים בתי המשפט להכביד את ידיהם כנגד אלו הרומסים ברגל גסה את ביטחונם האישי של הקשישים וגוזלים את רכושם בדרכים נלוזות"**; על כן, מתחם הענישה יעמוד על רף תחתון של 14 חודשי מאסר בפועל, ועד ל- 30 חודשים, למקרים החמורים.

קביעת העונש

40. אין ספק כי שליחתה של מנשה אל בית הסוהר תפגע בה באופן מיוחד, נוכח היותה אם חד-הורית, לילד בן 8. הלב נחמץ ממש אל נוכח המצב בו יעמוד הילד, עוד מעט קט. הגם שהילד יטופל על ידי הוריה של מנשה, הרי שהם עצמם חולים במחלות קשות, עובדה שלא תקל עליהם או על הילד. נתון זה יילקח איפוא בחשבון, לקולא, אולם ברי שאין בו, עם כל הצער, כדי למנוע שליחתה של מנשה אל מאחורי סורג ובריח, כעתירתה של ההגנה.

41. גם נסיבותיה האישיות והמשפחתיות של מנשה אינן קלות, כעולה מתסקיר שירות המבחן: היא נכה בשיעור של 75%, מקבלת קצבת נכות מאת הביטוח הלאומי על רקע נפשי (לא אפרט כאן, מטעמי צנעת הפרט), ושני הוריה חולים, כאמור, במחלות קשות. גם בנה הקטן של מנשה סובל משלל בעיות, בין היתר - קשב וריכוז וקשיים רגשיים.

42. אגב, מנשה עובדת, בימים אלו - ומשך שנתיים ימים (!), במוסד לאנשים בעלי צרכים מיוחדים; עובדה זו, מדברת - מצד אחד - בשבחה של מנשה, אולם באותה נשימה ניתן להיווכח כי חרף קשייה ותחלואיה, יש לה היכולת לעבוד ולהתפרנס, ובמילים אחרות: יש לה אלטרנטיבה ראויה תחת ביצוע מעשים נקלים כמפורט בכתב האישום.

43. אין בנמצא נזקים מיוחדים לנאשמת מנשה עקב ביצוע העבירות וההרשעה. מנשה נטלה אחריות על מעשיה, וחסכה זמן שיפוטי יקר, וענין זה עומד לטובתה, בדגש גם על מניעת הבאתם של קשישים רבים אל בית המשפט.

44. חרף טענות ההגנה על רצונה של מנשה לפצות את קורבנותיה, לא נעשה דבר במישור זה. Talk is cheap, אומרים האמריקאים, ובצדק. רוצה לומר: כשאתה רוצה לפצות - פצה! הדרך לפצות היא בכסף, בהנחתו בקופת בית המשפט, ולא בהגיגים ובהצהרות חגיגיות. לא אוכל, איפוא, להביא בחשבון, לקולא, כל מאמץ מצד הנאשמת לתיקון תוצאות העבירה.

45. חלפו שלוש שנים לערך מעת ביצוע העבירות, לא נפתחו תיקים חדשים למנשה, ואין לי אלא להניח כי אף ירבה במעצר בית משך זמן (ההגנה לא ממש טענה בנושא), לאחר שחרורה ממעצר. עובדות אלה, גם אם באופן מוגבל, משחקות אף הן לטובת מנשה.

46. עברה הפלילי של מנשה הוא רחוק בזמן, התיישן, ואיני מביאו בגדר כלל השיקולים עובר להשתת העונש עליה.

47. סוף דבר איפוא, אני גוזר את עונשה של מנשה, שוב - בהתאם למצוות בית המשפט העליון, אשר הורה להחמיר עם העושה חסרי-ישע, כדלקמן:

א. מאסר בפועל למשך 65 חודשים.

ב. מאסר למשך שנה, אולם הנאשמת לא תשא בעונש זה אלא אם תעבור עבירת פריצה לבית מגורים, לפי סעיף 406 לחוק העונשין, תוך 36 חודשים מיום שחרורה.

ג. מאסר למשך 6 חודשים, אולם הנאשמת לא תשא בעונש זה אלא אם תעבור עבירה של התייצגות לעובד ציבור, לפי 283 לחוק העונשין, תוך 36 חודשים מיום שחרורה.

ד. מאסר למשך שלושה חודשים, אולם הנאשמת לא תשא בעונש זה אלא אם תעבור עבירת גניבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין, תוך 36 חודשים מיום שחרורה.

ה. קנס בסך 1,000 ₪, או חודשיים של מאסר בפועל, תחתיו. הקנס ישולם תוך 60 יום.

ו. הנאשמת תפצה את קורבנותיה, בכפל ו/או באומד, על שנטלה, כדלקמן:

1. לדייזי רפאל - 1600 ₪.

2. ליצחק ואור וקיל - 9000 ₪.

3. לתמר שי - 3,400 ₪.

4. לשלמה ויפה ביו - 6,000 ₪.

5. לזקין וזויה מילדה - 1,500 ₪.

6. לציפורה ברוצ'קוס - 1,500 ₪, ולמטפלת שלה, ממנה גנבה כסף, טטיאנה פופאנו - 2,000 ₪.

7. לשרה בן חורין - 1,500 ₪, ולמטפלת שלה, ג'ולייטה גרדו - 6,000 ₪.

8. ליעקב משיח - 8,000 ₪.

נוכח הפגיעה ולאור גילם של הקורבנות, אני מורה כי הפיצויים ישולמו, כולם, תוך 120 יום

מהיום.

המזכירות תעביר העתק גזר הדין לשירות המבחן, בתודה.

עונש המאסר בפועל - בניכוי ימי המעצר, על פי רישומי שב"ס.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב תוך 45 ימים.

ניתן היום, י"ז כסלו תשע"ח, 05 דצמבר 2017, בהעדר הצדדים.

[1] כתב האישום לא הוכן על ידי התובעת שהופיעה בתיק, עו"ד וידן.